

Organizacja (część sprawozdania C. K. R. I
na 18 zjazd P.P.S.)

13

Aby należycie ocenić rozwój naszej organiza-
cji partyjnej w ciągu ostatnich 2-ech lat,
musimy się cofnąć wstecz do czasów powsta-
nia pierwszych jej zarzątków. Po znacz-
nych niepowodzeniach 93r., które uwydatniły
całkowitą anarchię w ówczesnych stosunkach
organizacyjnych P.P.S., - w październiku tego-
ż roku powstał w Warszawie prezanski „Komi-
tet Robotniczy” P.P.S., dobranej przez emisa-
ryusza R. Z. S. P. Ówczesna sekcja litewska P.P.S.
do Komitetu tego wyznaczyła delegata do siebie
i w ten sposób powstał zarządek pierwszego
centralizowanego ciała P.P.S. - późniejszego
C. K. W skład organizacji wchodziły wtedy:
w Warszawie wszystkie stowunki dawnego „Zje-
dnaczenia” (frak. mularski, recercki, piwowarski
i rozproszone stowunki z innych frakcji), niekli-
sane jednostki z dawnego „Prakletyanatu” oraz
kilka przystąpiętych dla sprawy już w czasie
istnienia P.P.S. Ich powinięty były bardzo

niecierne stosunki w Częstochowie, Zawier-
ciu, Dąbrowie i Białymstoku. Owersna
sekcya letewska, a zwłaszcza była dość liczna
i oddawała wielkie usługi P. S., wśród ro-
botników stosunków miasta niewiele a i te
dosi' donyweren.

W lutym 1911. został zwolony zjazd ordo-
ków organizacyi, dobranych przez owersnyk.,
a którzy już na zjedzie ukonstytuowali
się w instytutach m. z., wybrali pierwszy C. K. K.
z siedziskiem w Warszawie i nakreśliłi
skład organizacyi partyjnej. Składa się ona
składnie z następujących stopni: a) C. K. K.,
b) m. z., c) miejscowe K. A. d) K. A. e) s.
Do specjalnych czynności. Każda miejscowość
objęta ruchem powinna mieć swój K. K.,
K. A. w pierwszym stopniu organizacyjnym,
gdzie powinny się wykształcać najenergij-
niejsza i najinteligentniejsza jednostki
do przyszłej roboty. W ten sposób zakła-

Danie K.K. i podległych im kółek miało
stanowić główne zadanie pracy organizatorskiej.

Pierwszym rezultatem tego było założenie
K.K.K. i kilku kółek wykładowych, nawią-
zanie statycznych stosunków z wreszcie powstałą
organizacją robotniczą oraz z parą jednostkami
w Łodzi. Po za tem nie wiele zmienito
się na lepsze, zwłaszcza bardzo wiele pro-
stawiały do zrywania stosunki z prowincją,
podtrzymywane dość ospale i w niuans otępi.

W samej Warszawie organizacja rozwijała
się nad wyraz szybko wobec zawieszonych na-
poci dość silnej wólcas „S.D. K.P.,” wygł-
odem, której warszawiancy zajęli stanowisko
abyt mało partyjne, tak że zasilałi ją nawet
wydawnictwami agitacyjnymi. Z chęcią ukra-
żania się „Robotnika” rozwij sięt narych
zaświat postępowani szybkoj rozpódz. P.P.S.
zająłi narelnie stanowisko w ruchu ro-
botniczym. Wkrótce jednak awersy sier-

próbowe osłabity znawca ~~XX~~ organizacyj
i na czas pewien wstrzymany ~~zabran~~ ^{te} ~~pracy~~
~~organizacyj~~ ^{rowej}. Zaawano (C.K.R. jak i W.K.R.)
ulezły norbicim i usitowania porostatych
otontów skienowane by' nuciaty wytyczanie
ku utrzymaniu wyrownictwa, "Robotnika" i
Kolportazim. Wynytkie stosunki w Heronawie
i z prawninyz zacięzły na barkach 2-eh nu-
skliwnych jed noszek, o prowadzenim w calyjn
cięzn parcy organizatorskiej nie mozły byc
nowy. Stan ten pogorszył się jeszcze
wskutek ponownych awentów w czerwiecu
95 r. na kilka dni przed III-im zjazdem.

Zjazd ten sprawa udoskonalenim orga-
nizacyi partyjnej zyjnowai się nie mógł,
gdzi przedewszystkiem naturalo jn stworzic.
Mógłt on tylko na C.K.R. obowiazek: a)
zwiększyciej objeizac' niejnowosci objeiz
działalnoscij partyji, b) zorganizowac' kon-
ferencyę wybitniejzych agitatorów partyji,

ej ratoriji sprecyzalne koto agitatorow w celu
^{wyszukania ich}
~~uwolnienia ich~~ na prowincyę do niej nowosci
 nieobjętych naciskiem i zastawianiu ^{stronnych} ~~nie~~ ^{organizacji}
 racyi prowincjonalnych. Z temi robotami zaniamni,
 majo przed soba rkie organizacyi nastas-
 slony przez II-i zjazd, podjzylisiny prace
 pncerman przez arendy.

Stan organizacyi w chwili owej byl prawie
 ze rozpaczliwy. Za wyjatkiem A. K. R., kto-
 nego funkcyonowanie w owym czasie bylo
 dacie problematycznym, nie mieliisiny zadnej
 organizacyi scislonej. ^A ~~Stosunki z prowincyą~~
 niebytko pod wzgledem organizacyjnym pas-
 stawily bandro wiek do zgerenia.

Przed niostem szczegolnej troskliwoosci
 A. K. R. wtedy byla Łódź. Dla rozbudzeni-
 kam ruchu zrobilisiny ze swej strony wysytko,
 co zrobic mozna bylo, niestety do tychczas
 bezskutecznie. Pierwotnie nawiazalisyiny
 stosunki z paru jednostkami przybytymi

Łódź

tam z pańszczyz, które jednak opóź-
szenie chęci nie miały żadnych stosun-
ków z robotnikami; w celu nawiszenia
traktował z nich
jedyn ^{z nich} wstępil jako prosty robotnik do
fabryki; drugi robot inżynier, ^{zajmujący}
lekce dzieciom robotników. To za tem
głównie ich robotę było rozpowszechnianie
„Robotnika” (kole 100 egz.) po domach rzemie-
ślniczych przez robotników, wrzucanie go przez
okna do szubien, nawet rozdawanie na ulicy
przy wyjściu z fabryki. Wszystkie te starania
wykazały, że ogół chętnie chwycił ^{i wydał} wy-
dawnictwa, natomiast próby nawiszenia
statycznych stosunków organizacyjnych rapoty-
katy przeszły z jednej strony w obszar
prześladowania, która nigdzie nie jest tak
silną jak w Łodzi; z drugiej w tem, iż
szpilon udało się tam na dobre zapo-
danowi wśród robotników. Stąd też ^w przy
stosunkach z ludźmi prostackimi po an-

wyżym „Zwiastku” i „S. D. k. P.” nępotykaliśmy
 albo całkowitą nieufarć albo osobistości
 podejrzane. W rezultacie 2-ich naszych referen-
 jerniejzych ludzi musiało opuścić Łódź,
 a dwukrotne areszty raz za po dostarczeniu
 wydawnictw i niewolity nas ostatecznie
 wyneć się wszelkich stosunków z ludźmi,
 pozostałymi po dawnej robotie. Rasowe
 osiedlenie się w Łodzi jednego z naszych m. z.
 nie posunęło ten sprawy w ničem napród
 i dziś w Łodzi, tak jak i na pozostałym obsz-
 ę sprawozdawczego, żadnej organizacji nie mamy.

Daleko lepiej rozwijały się w powiatku Pabjanice
 stosunki nasze w Pabjanicach. Kawiarane
 na skutek w lecie 95 r. oddane one zostały
 pod kierownictwo komitetu składającego
 się z 3 członków, z którymi komunikowaliśmy
 się dość często zwłaszcza wobec wielkiego
 zapotrzebowania tam naszych wydawnictw
 i związanych z tem urządzeń adwiduim.

3

Co za komitetem istniało tam jeszcze
liczniejne kółko, zbierające się dośi' często
dla wspólnej pracy, obmyślenia szerzej
kolportażki naszych wydawnictw oraz omawiania
nad zbieraniem składek. W tym czasie na-
wizano liczne stosunki po wsiach w pow.
Łaskim, co wywarło się w realnem zapo-
bowaniu „Dobrej słowiny“ i „Głowa tyranom“, któ-
rych w ciągu paru miesięcy rozeszło się tam
do 200 egz. Towarysze nasi obliczali, iż
odtymywane przez nich 60 egz. „Robotnika“
czyli stale 400 do 500 osób. Ażder rychkie
postępy ruchu, o których mówiono już w ca-
łych Łaskianach, wskazyje niemał publi-
cnie na prowadzenie ruchu, zwrócić uwagę
żandarmerii. Ażder rychkie rewirye po wsiach
pod poronem poszukiwania broni, w lutym
1907. r. zjechał do Łaskian pułkownik ian-
nicki na śledstwo i rewirye. Wszystko to,
zostawiam wobec ujawnienia się paru

Donoszcili wśród robotników, spowodowało
 pewien popłach i zamęt; postanowiono
 ponaglać o lepszym antykonspiracyjnym i
 tymczasem pewien przyśpieszenie z roboty, ograni-
 czając się tylko do kolportowania „Robotnika”.
 W tym czasie C. K. R., nie będąc w stanie podo-
 łać wszystkim swoim ^{więz} powinnościom, obowią-
 zkom, powierzył stosunki z takimiż ję-
 dnem z m. z., który jednak już po kilku
 miesiącach stosunków tych z antykonspira-
 cją prowadzić nie mógł. Tymczasem z
 ustanowieniem życia organizacyjnego niekontrolo-
 wany główny nasz i najruchliwszy kolporter
 musiał widocznie uradzić pokładanego
 w nim zaufania, gdyż wystąpił no pewnie
 mianem ^{arjod} ~~skarżeniem~~ o przyjęcie pienię-
 ży ekwidantów, a następnie o trawienie
 wydawnictw i gadulstwo. Nie porostawato
 nic innego, jak usunąć go od roboty. W
 połączeniu z ^{powstaniem ten} ~~warsztatami~~ ~~osobistymi~~ ~~osobito~~

sie to bardzo ujemnie na samych tym
ruchach i ilości rozpowszechnianych ^{tam} „Kob.”
„Kob.” spadła obecnie do 15. Stan ten
jednak jest do poprawienia, ludzie bowiem
są, chociaż tylko nawigacji z nimi ustnie
i bardziej stałe stosunki, a na to C. K. R.
w ostatnich czasach zdobyć się nie mógł.

Grzechowia

W Grzechowia w powyższym okresie span-
wordawczego nie zastaliśmy żadnych stosun-
ków; kilkakrotnie podejmowane w tym kie-
unku usiłowania C. K. R. nie doprowadziły
do żadnych rezultatów. W celu rozpowne-
chniania tam chci „Kob.” chcieliśmy się
pośrednictwem osób, których kiedyś indziej
nigdybyśmy nie użyli do pomocy; po 2-ich
^{próbach} takich próbach, nie uzyskaliśmy żadnej pomocy,
co do lasów dostarczonych tam wydawnictw,
zanieśliśmy i tego. Dopiero na wiosnę
z. r. zostały one zawiezane nowymi sto-
sunki przez jednego z m. z.; a chociaż

zwolna norwizji sig one dotychczas stale;
 ujemna ich stron jest, ie nienergijne
 jednostki, z ktorych czastem skladal sig
 komitet, rekrutowal sig wytrwanie z jednych
 faktow; zdolano jui jednak skomunikowal
 sig i z paroma innymi fabrykami. W czerwcu
 s. r. odbyto sig tam pierwsze luźniejsze
 zebranie handlowej uświadomionych robo-
 tnikow, W kwiecie s. r. otrzymywali 10 egz.
 „Rob.,” obecnie 30.

W Lawierem od czasu nawiazania statych Lawierem
 stosunkow w lecie 95 r. praca organizacyjna
 nie wielkie pomyslita postepuj. C. K. K. ko-
 munikowal sig tam w porzeczku tylko z je-
 dnym z handlowej zawodowych towarzyszy, kto-
 ryt odbieral od nas 40 egz. „Rob.,” pozniej
 liczbę ta doszla do 60; on ten określał
 ilosci potrzebnych ~~na związanie~~ dla agitacji niejszowej
 wydawnictw. Nie znaczy to bynajmniej,
 by nie istniata tam zadna organizacja.

w głównej fabryce było do 40 rob. ścisły
związany ze sobą, powiądzy kłótnymi at-
sini a C.K.K. pośredniczył do towarzyszy;
pierwsze ścisłejsze zespolenie się z par-
tyj organizacyi wywarło się w zbieraniu
składek na rzecz kwitanyusza, nad tem
czuwał ówa organizacya. Dalsze usilo-
waniu nasze skierowane były tu temni,
by zorganizować bandziej ścisły komitet
według wskazań 11-go zarząd. Wyronni
jednak trudności w tej robocie i jny zawo-
naniu nowyet znajomości przez członk. C.K.K.
było to, że mógł on widywać się z towa-
ryszami tylko przez krótkie chwile
wielozami po zawięczeniu robót, przyrem-
niczas trzeba było porozumiewać się na
ulicy, bo wspólności niestękań czuwała nie
możliwą rozmowę w obecności osób obcy.
Wobec skomunizowania się tegoż człon-
C.K.K. na jesieni z. r. Dalsze jego zarząd

kam akaraty się wnosowo nieporządkiem
 i stosunki te zostały dane na jednego
 z m. z. Polegały one nadto na komunikowaniu
 się z nowym wysłanonym do tego towarzyszem,
 i dostawianiu wydawnictw. W Warszawie b. r.
 odbyło się tam z udziałem tegoż m. z. li-
 cniejsze zebranie bardziej zaufanych to-
 waryszy. O stopniu rozwoju ruchu tam
 może świadczyć fakt, że w związku z tym
 i najpóźniej w tym roku osiadły tam
 do 1000 towarzyszy i tylko niewłaścive
 zachowanie się prowadzących, którzy również
 wzięli się, że nie stanowią jeszcze więk szo-
 ści, i doadali w ostatniej chwili pojsić
 do roboty. Z miejscowości tej rekrutowano
 szereg szoumki z Bystrkowem i bardziej
 osobiste z parą w okolicy (Kremetów, Ku-
 diki itp.). Dla nadania ruchowi w tej miej-
 scowości więk szego intensywności, odpowia-
 dajcej ^{osiągnięciem tam dotychczas rezultatom}
~~dotychczas~~ ~~dotychczas~~ ~~dotychczas~~

naszej agitacji drukiem, niezbędnym
jest wytworzenie komitetu z bardziej
ruchliwych jednostek, bo obecny pośrednik
pod tym względem jest nieodpowiednim.

Dąbrowa.

W Dąbrowie w początku okresu spra-
wordawczego nie mieliśmy żadnego swo-
jego człowieka. Była tam wówczas tylko
grupa należąca do S. D. K. P. W stosunku do
nas nie odwróciła się ona ten racjonalny
niem i stała wola, która celowała w kierunku
S. D.-owców; pozwoliło to nam mieć na-
dzieję, że z czasem przez częste obcowanie
uda się tych ludzi przekonać i pozyskać
dla naszej partji. Usiłowania nasze już
po kilku miesiącach ziszczyły w całości.
Te nadzieje i pod koniec 95r. grupa ta
wystąpiła do organizacji „Sprawy Robo-
tnicznej” w Łodzi zawiadomienie, że rozgo-
dziła się w Dąbrowie, a zarazem ukonstytuowała

się jako D. k. R. naszej partji. Przy pomocy
 tej grupy oraz jednego z byłych członków
 zarządu S. D. k. P. w Warszawie udało się pro-
 koraci i inne wybitniejsze jednostki z S. D. k. P.,
 tak że dn. 6 stycznia 96 r. na wspólnej ze-
 braniu doszło do ~~ostatecznego~~ ^{ostatecznego} cutkowitzego
 złączenia się S. D. k. P. z P. P. S., Od tego czasu
 w zagłębiu dz. browarskim, poparty silnymi
 partjami, zaczął postępować rybko napród
 skute niepowodzenie usiłowań w kadri
 odwołała wtedy główną uwagę C. k. R.
 w stronę tego okręgu, ~~zabierając~~ ^{komunikowanie się}
 C. k. R. z dz. browarskim skuto się ~~zresztą~~
 nie z innymi miejscowosciami; nad to pro-
 niost się tu jeden z ^{członków W. k. R. z 95 r.} ~~organizatorów~~ ^{organizatorów}
 Na jesieni z. r. ~~został~~ ^{złożony} się kom. Kółko
 z 8 osób, w którym jeden z członków C. k. R.
 bliżej ~~rozstrzygnął~~ ^{rozstrzygnął} ~~zasady politycznej~~ ^{rozstrzygnął} ~~naszym~~ ^{rozstrzygnął} ~~programem~~ ^{rozstrzygnął}
 politycznym, po 4 jednak zebraniach
 musiał tej pracy zaniechać wobec braku

czasu po temu. Nieważ, rozwija ruchem kiero-
stwiży fakt, iż trzeba było przystąpić do
wydawnictwa niejsowego organu „Górnika”.
C. K. K. licząc się z warunkami technicznemi
tamtej drukarni zmniejszony był ograniczenie
ilości wydawn. egz. do niezbędnej ilości;
od wysłania str. 1 powiększył nakład tylko
o 100 egz. W ~~marcu~~^{marcu} b. r. odbyło się w
Dębrowie z udziałem członka C. K. K. ogólne
zebranie agitatorów; ponownie ulownego
decyzją stawito się górę 60^{tych} podczas gdy
rok temu było tylko 10. Wzrost społecznego
wzrywu koniecznym podziat organizacyi na
dwa ogniska: 1) w Sielcu 2) w Dębrowie,
które otrzymują po 250 egz. Górnika. W
ciągu od dnia 10 sierpnia do 10 września od-
było 26 zebrani w celach agitacyi; na ostat-
niem było do 400 ludzi. W celu rozszerze-
nia organizacyi, nieraz od kółek
wykładowych, D. K. K. ^{na jeden z ostatnich tygodni} postanowit ^{zabrać} ~~zabrać~~ ^{zabrać} ~~zabrać~~ ^{zabrać}

strzypii do zakładania kółek agitatorów
 z pomocniczych fabryk, warsztatów i
 kopalni; do pracy tej przystąpiono ^{w Siedlcach} od
 pracy nielicznej, z narazem zwrócono uwagę
 na lepsze zakonspirowanie
 organizacji, co ~~zawsze było~~ ^{do niedawna porost-}
 wiązało bardzo wiele do zyczenia; postępek
 jednak i pod tym względem jest na tyle
 widoczny, że ostatnie arestry z powodu
 strajku w Warszawie organizacji nie osłabiły.

"Robotnika" D. K. R. odbiera 150 egz.

Teren działalności jego stanowi cały
 przemysłowy okrąg rosnowicki, od roku
 powierzone mu tej stary stosunek
 z kółkami ^{na teren} w Stroniemierzach.

renta była wypowiedziana ustnie, a mianowicie:
 Kielce, Radom, Lublin, Białystok, Wilno, i drobne stowunki
 niepodlegające periodycznie: Łęka, Żurawka, Wola,
 Szaniki, ^{Przykaj} inne cukrownie w gubernii warszawskiej, Żyrardów,
 Łonża, Łowos, Grodno.

Stowunki wiejskie

Ogólne uwagi o różnych stowunkach na prowincyi i
 Cerkwi i środki zaradkowe
 Warszawa. Dalej ogólne uwagi o pracy organizatorskiej
 i jej wykonaniu na przyszłość.

viz o apalceraciji biatylarisch lovanyny, tae u C.K.R. a v'ista vyjadren
musiať konstatuati a pomoci tucti tie v'atichych do organizaciji forlytary.
Stolovnich isivnich viz tu pov'edras' sach v'rod volakivna isivna (o stopy
rony a spravi isivovany) tie jiel au v'iste forlytary, bee macey v'adivny
u a cejem v'atlyji privedane stary zblivnie i v'atlyjnie do organ
forlyt organizaciji isivovny.

Priloz. Stojaci v'lem m'iesice stala odnoscny viz dovyv'ajicny.
Tie v'atlyjny tu v'igdy ludi v'atlych do pravedrenia roboty organiza
ciji, leu l'odny u praca taca byu same v'atlykna prae zblivni
v'atlyj v'icny v'atlych ny organizaciji v'atlych. Paveino v'atlykna stopy
ti le davady v'icny m'ainoji v'atlykna v'atlych v'atlykna a v'icny
viz co prava iloji (25-30 sq. kob). V'atlykna v'atlykna v'atlykna
li i t'atlyj.